

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právo na konzulární ochranu občanů EU jiným členským státem

Výrazným projevem sounáležitosti mezi občanem a jeho domovským státem je konzulární ochrana. Konzulární ochranou se pak rozumí mezinárodním právem předvídaná pomoc občanům státem, jehož jsou příslušníky, v případě, že se ocitnou bez dokladů, bez prostředků, postihne je přírodní katastrofa nebo třeba nepokoje, stali se obětí nebo byli naopak obviněni ze spáchání trestného činu a uvěznění. Podobný vztah se snaží budovat i EU na základě institutu občanství Evropské unie.

Standard konzulární ochrany a ochrana diplomatická

Státy svým občanům většinou kromě pomoci v nouzi (autonehody, úrazy, pohromy) mohou poskytovat i asistenci při obecném vyřizování správní a soudní agendy v cizích státech, přičemž občanům nemusí hrozit žádná rizika. Jak z tohoto vyplývá, úroveň konzulární ochrany se může stát od státu velmi lišit a vychází častěji ze zaběhlé praxe než z jasně daných pravidel zakotvených v zákonech. Některé státy ovšem kodifikované konzulární právo mají (např. Německo, Itálie, Polsko), jiné se řídí spíše interními předpisy ministerstev zahraničních věcí. Obecně však platí, že země lidnaté, velké a bohaté poskytují svým občanům lepší servis (mají více prostředků, rozvětvenější síť konzulárních úřadů atd.).

Kapitolou sama pro sebe je pak diplomatická ochrana. Zde se jedná o výjimečný nástroj, kdy užijí diplomaté ale i ministři, premiér nebo i prezident svého politického vlivu k intervenci ve prospěch jednotlivců nebo skupiny osob ocitnuvší se v problémech.

Evropská konzulární ochrana - její meze a využití

Evropská konzulární ochrana je v podstatě nadnárodní obdoba mezistátní konzulární spolupráce, která vychází z konceptu občanství EU. Konkrétně je pak zakotvena v Listině základních práv Evropské unie a též ve Smlouvě o fungování EU.[1] V principu se pak jedná o to, že jeden členský stát poskytuje konzulární ochranu i občanům jiných členských států a naopak. Vychází se přitom z předpokladu, že jednotlivé státy svým občanům vůbec nějakou konzulární ochranu zajišťují.

Aby se jednotlivec mohl obrátit na diplomatické nebo konzulární zastoupení jiné členské země EU, musí být splněny tři podmínky. V první řadě se musí jednat o občana jedné z členských zemí. Dále je nevyhnutelnou podmínkou existence mimořádné nouzové situace v zemi mimo EU. Posledním aspektem pak je, že v dané zemi nemá jeho domovský stát své vlastní zastoupení. Ochrana by pak měla být poskytnuta na úrovni stejné jako u vlastních státních příslušníků.

Tato konstrukce konzulární ochrany je dále omezena rozhodnutím 95/553/ES, které dává demonstrativní výčet situací, na něž se ochrana vztahuje.[2] Vyskytují se ale i praktické překážky např. kam se má obrátit stát, který hledá pomoc pro cizince, jehož domovský stát nemá v této zemi zastoupení. Podobné otázky zůstávají zatím právně neřešeny a jsou pouze součástí zaběhlé praxe jednotlivých diplomatických a konzulárních misí.

Závěr

Evropská konzulární ochrana jistě znamená zlepšení postavení občanů jednotlivých členských států ve třetích zemích a zvýšení jejich jistot při nenadálých událostech. Nelze však automaticky mluvit o nahrazení konzulární ochrany vlastního státu nebo snad konzulární ochraně Evropskou unií jako samostatným subjektem.

Mgr. Petr Leyer,
Transparency International

Tento článek vzniknul v rámci informační kampaně Zastoupení Evropské komise v ČR o právech občanů EU pořádané společností [Naviga4, s. r. o.](#)

Praktické informací k tématu naleznete na stránkách [Vaše Evropa](#)

Hlavním cílem kampaně je zvýšit povědomí o právech občanů EU, a to jak mezi odbornou, tak mezi širokou veřejností. Příbuzným projektem je populární soutěž pro širokou veřejnost „[Občane EU, znáš svá práva? Pouč ostatní](#)“.

---

[1] Čl. 46 Listiny základních práv Evropské unie, čl. 20 Smlouvy o fungování Evropské unie.

[2] Pomoc v případě úmrtí, vážných nehod nebo onemocnění, zatčení nebo zadržení, obětí trestných činů a pomoc v nouzi včetně navrácení (repatriace).

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Environmentální tvrzení společností v hledáčku EU: Jak se vyhnout greenwashingu a obstát v nové regulaci?](#)
- [AIFMD II v České republice: Schvalovací proces a co čeká investiční společnosti](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc prosinec 2025](#)
- [GLP-1 v potravinářství: čekají nás v EU „GLP-1 friendly potraviny“?](#)
- [Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie o předběžné otázce – C-386/23 ze dne 30. dubna 2025 – Prolomení zákazu uvádět zdravotní tvrzení týkající se rostlinných látek?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc září 2025](#)
- [Prověřování zahraničních investic v EU: současný rámec, česká praxe a očekávané změny](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíce červenec a srpen 2025](#)
- [Že je jednotný patent drahý? Záleží na úhlu pohledu. Celoevropskou patentovou ochranu ale zlevňuje](#)
- [Přezkum rozhodnutí CAS vnitrostátními soudy Evropské unie](#)

- [Právo na soukromí vs. transparentnost firem: Kontroverze kolem evidence skutečných majitelů](#)